

УДК 378.091.31:004

Брехунець Анатолій

ORCID 0000-0002-7935-5300

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти
та комп'ютерної графіки,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі,
(м. Переяслав, Україна) E-mail: anatolii10085959@gmail.com

Усик Олена

ORCID 0000-0001-9964-4292

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі,
(м. Переяслав, Україна) E-mail: usikof75@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ОСВІТНЬОЇ ПЛАТФОРМИ MOODLE

Мета роботи полягає у проведенні системного аналізу використання у дистанційному навчанні освітньої платформи Moodle, яка дозволяє комплексно задіювати в освітньому процесі сучасні інноваційні форми здобуття знань.

Методологія дослідження базується на загальнонаукових принципах історизму, системності, комплексності, всебічності, багатофакторності, об'єктивності, науковості, діалектичному аналізу та принципах критичного та структурно-системного підходу до джерельної бази. Методи дослідження добиралися відповідно до поставленої мети. Використання історико-системного методу дозволило дослідити основні та узагальнити отримані аналітичні результати. Міждисциплінарний характер дослідження допоміг комплексно застосувати різноманітні методологічні підходи, якими системно оперують гуманітарні та соціальні науки: історичний, комплексний, цивілізаційний, регіональний, інтегральний, модернізаційний, ціннісний, біографічний.

Наукова новизна дослідження полягає передусім у розробці актуальної проблеми, безпосередньо пов'язаною з можливістю використання здобувачами вищої освіти дистанційних форм навчання для отримання якісної освіти під час російсько-української війни, а також у тому, що незважаючи на певну кількість наукових праць, ця важлива проблематика залишається ще недостатньо вивченою й тому потребує подальших фахових досліджень.

Висновки. Охарактеризовано історіографію вивчення проблеми й джерельну базу. Висвітлено онтологічну сутність основних термінів дослідження. Виявлено, що навчальна онлайн-платформа Moodle завдяки своїй інноваційності, відкритості та безкоштовності дає змогу закладам вищої освіти України використовувати сучасні технології в освітньому процесі при дистанційній формі навчання. Проаналізовано історію створення та головні етапи, які пройшла у своєму становленні й розвитку ця інноваційна онлайн-платформа. Доведено, що російсько-українська війна внесла суттєві корективи у вищу освіту України, тому вона у свою чергу змушена була адаптуватися до жорстоких реалій воєнного часу й по можливості використовувати переваги дистанційної форми навчання для надання освітніх послуг громадянам України, у тому числі й задіювати для цих потреб навчальну онлайн-платформу Moodle.

Ключові слова: Україна, дистанційне навчання, освітня платформа Moodle, Університет Григорія Сковороди в Переяславі.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна, яка розпочалася в лютому 2014 р. й триває по цей день, стала величезним випробуванням для держави Україна, зокрема для освітньої системи, закладів вищої освіти, здобувачів та науково-педагогічних працівників. Всі ці проблеми актуалізували питання отримання освітніх послуг і здобуття вищої освіти з допомогою дистанційних форм навчання.

Актуальність заявленої теми полягає в осмисленні кризової ситуації – яким чином під час воєнних дій українські громадяни мають можливість здобувати вищу освіту за допомогою сучасних інноваційних форм навчання.

Наукова новизна дослідження полягає передусім у розробці актуальної проблеми, безпосередньо пов'язаною з можливістю використання дистанційних форм навчання для отримання якісної освіти під

час російсько-української війни, а також у тому, що незважаючи на певну кількість наукових праць, ця важлива проблематика залишається ще недостатньо вивченою й тому потребує подальших фахових досліджень.

Ця стаття підготовлена в межах впровадження в освітній процес першого, другого й третього рівнів вищої освіти Університету Григорія Сковороди в Переяславі дистанційних форм навчання та сучасних інноваційних розробок згідно наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання організації дистанційного навчання» від 8 вересня 2020 р. за № 1115.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні питання розвитку різноманітних форм дистанційного навчання в Україні досліджує багато вчених. Це стосується як впровадження в освітній процес дистанційного навчання загалом, так і конкретних навчальних інноваційних платформ зокрема. Окремі аспекти даної проблематики, а саме, використання в освітньому процесі онлайн-платформи Moodle висвітлювали такі дослідники: А. М. Анісімов, С. М. Березанська, Б. П. Бочаров, Н. С. Брехунець, В. Р. Бурачек, М. Ю. Воєводіна, М. В. Гринчак, К. А. Корженко, А. І. Кузнецов, К. В. Кузьмичова, Д. В. Липовий, С. І. Матковська, В. В. Москаленко, В. В. Осадчий, Б. А. Половін, О. М. Птахіна, Н. Ф. Федько.

Джерельною базою дослідження стали напрацювання розробника дистанційної платформи Moodle М. Дугіамаса [7], інформативні матеріали, накази, інструкції, розпорядження, які допомагають об'єктивно і досить повно розкрити важливе місце цього інноваційного засобу в системі вищої освіти України.

Разом з тим, треба зазначити, що проблема використання у дистанційному навчанні освітньої платформи Moodle поки ще не стала об'єктом спеціального вивчення й тому заслуговує на більш глибоке та різностороннє висвітлення.

Метою дослідження є системний аналіз використання у дистанційному навчанні освітньої платформи Moodle. Для досягнення поставленої нами мети доцільно вирішення таких пріоритетних дослідницьких завдань: лаконічно охарактеризувати стан досліджуваної проблеми; окреслити сутність онлайн-платформи Moodle; проаналізувати особливості використання у дистанційному навчанні освітньої платформи Moodle; підвести підсумки дослідження.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи концепцію цієї актуальної проблематики, ми відразу хочемо охарактеризувати основні фундаментальні поняття, на яких базується дослідження. По-перше, дистанційне навчання – організація освітнього процесу, насамперед, за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти, в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій [3]. По-друге, інформаційно-телекомунікаційна система дистанційного навчання (електронна освітня платформа) – програмно-технічний комплекс, що об'єднує систему електронних освітніх ресурсів, програмне забезпечення для створення, накопичення та доступу до таких ресурсів, а також для організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання, у тому числі ефективної взаємодії усіх учасників освітнього процесу та безпосереднього контролю за навчанням. По-третє, Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, українською – «Мудл») – це електронна інноваційна освітня платформа, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, а також система управління навчанням (LMS), система управління курсами (CMS), віртуальним навчальним середовищем (VLE) або просто платформа для навчання [6]. По-четверте, особливості дистанційного навчання в умовах російсько-української війни полягають у наданні можливості здобувати вищу освіту громадянам України, внутрішньо переміщеним особам, біженцям, які з тих чи інших причин змушені були покинути Україну, та особливо тим, хто знаходиться на тимчасово-окупованій території України, у прифронтових населених пунктах, та на території населених пунктів, які знаходяться безпосередньо на лінії бойового зіткнення [3].

Розробником Moodle є Мартін Дугіамас (Австралія). У 1999 р. він опублікував дослідження «Підвищення ефективності онлайн-навчання». Через два роки у 2001 р. Мартін Дугіамас разом з Пітером К. Тейлором започаткували в австралійському Кертінському технологічному університеті онлайн-курс під назвою «Конструктивізм для різноманітної групи вчителів, які займаються професійним розвитком за допомогою дистанційного навчання». У 2002 р. був випущений Moodle 1.0. Програмне забезпечення Moodle було перекладено на іноземні мови й почало активно впроваджуватися в освітній процес в усьому світі загалом й в Україні зокрема.

Широке використання освітньої платформи Moodle для дистанційної форми навчання в Україні розпочалося після визнання її ефективності при дистанційній формі навчання в країнах Північної Америки та Європи [1]. В Україні систему управління навчанням Moodle одну із перших було задіяно в 2005 р. в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького для дистанційної форми навчання [4]. З 2009 року платформу Moodle запроваджено в організацію освітнього процесу у Державному навчальному закладі «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди (нині Університет Григорія Сковороди в Переяславі)» [5].

Перевіривши на практиці зручність та ефективність навчальної платформи Moodle, її почали використовувати не лише в процесі дистанційного навчання, але й загалом під час навчального процесу у багатьох ЗВО України.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання організації дистанційного навчання» від 8 вересня 2020 р., навчальну платформу Moodle було рекомендовано для широкого впровадження в систему дистанційної освіти у всій Україні [3].

Враховуючи сучасні інноваційні реалії, онлайн-платформа Moodle забезпечує освітній процес для організації дистанційного навчання, очного навчання, виконання модуля самостійної роботи студента в структурі освітнього компонента як очної, так і заочної форм навчання. За допомогою платформи Moodle здійснюється перевірка та контроль знань студентів у вигляді проміжних тестів, тестів в модульному середовищі та підсумкових тестів [2; 7].

Імплементация в освітній процес онлайн-платформи Moodle для дистанційної форми навчання під час російсько-української війни дозволяє науковцям й освітянам на практиці перевірити її дієвість.

Висновки. Провівши системний аналіз використання у дистанційному навчанні освітньої платформи Moodle ми дійшли таких висновків: По-перше, проаналізувавши історію заснування та головні етапи, які пройшла у своєму становленні й розвитку ця інноваційна платформа, виявлено, що навчальна онлайн-платформа Moodle завдяки відкритості та безкоштовності дає змогу використовувати сучасні технології в освітньому процесі при дистанційній формі навчання. По-друге, доведено, що електронна платформа Moodle забезпечує викладачів і студентів сучасним технологічним інструментарієм для організації та проведення навчальної й наукової діяльності, індивідуальної і групової роботи на очній, заочній та дистанційній формах навчання. По-третє, завдячуючи своїй технологічній інноваційності, освітня платформа Moodle є привабливою для користувачів та зарекомендувала себе надійною, ефективною навчальною системою для забезпечення дистанційного навчання у закладах вищої освіти України. По-четверте, повномасштабна російсько-українська війна внесла суттєві корективи в сучасну вищу освіту України, яка, у свою чергу, змушена була адаптуватися до жорстоких реалій воєнного часу й використовувати переваги дистанційної форми навчання для надання можливості здобувати вищу освіту громадянам України, у тому числі й задіювати для цих потреб навчальну онлайн-платформу Moodle.

Перспективи подальших наукових досліджень. Оскільки навчальна онлайн-платформа Moodle є вагомим складовою дистанційної форми навчання, а під час російсько-української війни такий формат освітнього процесу буде активно використовуватися, то ця проблематика потребує подальшого фахового осмислення та впровадження отриманих напрацювань в освітню галузь України.

References

1. Брехунець Н. Діджиталізація навчального процесу в українських закладах вищої освіти (на прикладі освітньої платформи Moodle). *Часопис української історії*. 2022. Вип. 46. С. 59–68.
Brehunets, N. (2022). Didzhytalizatsiia navchalnoho protsesu v ukrainskykh zakladakh vyshchoi osvity (na prykladі osvitnoi platformy Moodle) [Digitization of the educational process in Ukrainian in situations of higher education (on the example of the educational platform Moodle)]. *Chasopys ukrainskoї istorii – Journal of Ukrainian history*. Issue 46. 59–68.
2. Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Про організацію та проведення випускових курсів в умовах карантину. На заміну №52 ; чинний від 2020-04-15. Переяслав, 2020. URL: <https://uhsp.edu.ua/>
Derzhavnyi vyshchyi navchalnyi zaklad «Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody». Pro orhanizatsiiu ta provedennia vypuskovykh kursiv v umovakh karantynu. [State Higher Educational Institution «Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda». About the organization and carrying out of final courses in the conditions of quarantine] (2020). To replace No.52; valid from 2020-04-15. Pereiaslav, Ukraine. Retrieved from: <https://uhsp.edu.ua/>
3. Деякі питання організації дистанційного навчання (zareєстровано в Міністерстві юстиції України № 941/35224 від 8 вересня 2020 року). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-organizaciyi-distancijnogo-navchannya-zareyestrovano-v-ministerstvi-yustyciyi-ukrayini-94735224-vid-28-veresnya-2020-roku>
Deiaki pytannia orhanizatsii dystantsiinoho navchannia (zareiestrovano v Ministerstvi yustytzii Ukrainy № 941/35224 vid 8 veresnia 2020 roku) [Some issues of distance learning organization (registered in the Ministry of Justice of Ukraine No. 941/35224 dated September 8, 2020)]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-organizaciyi-distancijnogo-navchannya-zareyestrovano-v-ministerstvi-yustyciyi-ukrayini-94735224-vid-28-veresnya-2020-roku>
4. Осадчий В. В. Досвід впровадження дистанційних технологій у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. *Збірник тез виступів на міжвузівському науково-методичному вебінарі*. Харків: КНТЕУ, 2015. С. 40–42. URL: https://korobchinskiy.com/wp-content/uploads/2018/05/2015_tezis_vebinar_51.pdf.
Osadchyi, V. V. (2015). Dosvid vprovadzhennia dystantsiinykh tekhnolohii u Melitopolskomu derzhavnomu pedahohichnomu universyteti imeni Bohdana Khmelnytskoho. [Experience of introduction of remote technologies in Melitopol State Pedagogical University named after Bohdan Khmelnytsky]. *Zbirnyk tez vystupiv na mizhvuzivskomu naukovu-metodychnomu vebinari – A collection of theses of speeches at the interuniversity scientific-methodological webinar*. Kharkiv, Ukraine: SUTE. 40–42. Retrieved from: http://conf.htei.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Webinar_2015.pdf.
5. Університет Григорія Сковороди в Переяславі. Положення про організацію і проведення підсумкового тестового контролю у формі комп'ютерного тестування в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі. 2021. URL: <https://drive.google.com/file/d/14chytg6EfD2leXgT0p3qrmmbKnIoi4mh/view>

Universytet Hryhoriia Skovorody v Pereiaslavi. Polozhennia pro orhanizatsiiu i provedennia pidsumkovooho testovoho kontroliu u formi kompiuternoho testuvannia v Universyteti Hryhoriia Skovorody v Pereiaslavi [Grigory Skovoroda University in Pereyaslav. Regulations on the organization and conduct of final test control in the form of computer testing at Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav] (2021). Retrieved from: <https://drive.google.com/file/d/14chyt6EfD2leXgT0p3qrmmbKnloi4mh/view>

6. Федько Н. Ф. Створення дистанційних навчальних курсів на базі платформи Moodle : методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Хімія). Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2021. 68 с.
Fedko, N. F. (2021). Stvorennia dystantsiinykh navchalnykh kursiv na bazi platformy Moodle : metodychnyi posibnyk dlia studentiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia osvity za spetsialnistiu 014 Serednia osvita (Khimia) : navch. posib.[Creating distance learning courses based on the Moodle platform: a guide for students of the first (bachelor's) level of education in the specialty 014 Secondary Education (Chemistry)]. Odessa, Ukraine: ONU named after I.I. Mechnikov.
7. Dougiamas, M., & Taylor, P.C. (2002) Interpretive analysis of an internet-based course constructed using a new courseware tool called Moodle. Retrieved from: <https://dougiamas.com/archives/herdsa2002/>

Brehunets A.

ORCID 0000-0002-7935-5300

*PhD in Pedagogical Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Theory and Methodology
of Technological Education and Computer Graphics,
Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav
(Pereyaslav, Ukraine) E-mail: anatolii10085959@gmail.com*

Usyk O.

ORCID 0000-0001-9964-4292

*PhD in Pedagogical Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Professional Education,
Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav
(Pereyaslav, Ukraine) E-mail: usikof75@gmail.com*

USE OF THE MOODLE EDUCATIONAL PLATFORM IN DISTANCE EDUCATION

The purpose of the work is to conduct a systematic analysis of the use of the Moodle educational platform in distance learning, which allows the comprehensive use of modern innovative forms of knowledge acquisition in the educational process.

The research methodology is based on the general scientific principles of historicism, systematicity, complexity, comprehensiveness, multifactoriality, objectivity, scientificity, dialectical analysis and the principles of a critical and structural-systemic approach to the source base. Research methods were primarily selected in accordance with the set goal. The use of the historical-systemic method made it possible to investigate the main and generalize the obtained analytical results. The interdisciplinary nature of the research helped to comprehensively apply various methodological approaches that systematically operate in the humanities and social sciences: historical, complex, civilizational, regional, integral, modernization, value, biographical.

The scientific novelty of the research lies primarily in the development of an actual problem directly related to the possibility of using distance learning forms by citizens of the Ukrainian state to obtain quality education during the Russian-Ukrainian war, as well as in the fact that despite a certain number of works by researchers, this important issue remains understudied and therefore requires further professional studies.

Conclusions. The historiography of the study of the problem and the source base are characterized. The ontological essence of the main research terms is highlighted. The history of the establishment and the main stages of the formation and development of this innovative online platform are analyzed. It was found that the online educational platform Moodle, thanks to its innovativeness, openness and free of charge, enables higher education institutions of the Ukrainian state to use modern technologies in the educational process in the distance form of education. It has been proven that the Russian-Ukrainian war made significant adjustments to the higher education of Ukraine, so it, in turn, had to adapt to the brutal realities of wartime and, if possible, use the advantages of distance learning to provide educational services to the citizens of Ukraine, including involving for these needs, the Moodle online educational platform.

Key words: *Ukraine, distance learning, educational platform Moodle, Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav.*

Стаття надійшла до редакції 05.12.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Ребенок В. М.**